

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1885. Andra Kammaren. N:o 7.

Onsdagen den 4 Februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 26, 27 och 28 nästlidne Januari.

§ 2.

Upplästes ett så lydande protokoll:

Protokoll, hållet inför Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet den 2 Februari 1885.

Hemmansegaren Johan Sjöberg i Bodaryd hade denna dag aflemnat fullmakt, utvisande, att han vid riksdagsmannaval, som den 29 Juli 1884 hållits i Vestra härads domsaga, blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens Andra Kammare för en tid af tre år, räknade från och med den 1 Januari 1885; och sedan berörda fullmakt funnits vara i föreskrifven ordning utfärdad samt vidare granskats af vederbörande Fullmäktige i Riksbanken och Riksgäldskontoret, utan att desse mot fullmakten framställt någon anmärkning, beslöts, att protokoll öfver hvad sålunda förekommit skulle meddelas Andra Kammaren, hvarjemte fullmakten skulle till Kammararen öfverlemnas, för att hållas Hemmansegaren Sjöberg till handa.

In fidem

G. R. Lilienberg.

Derefter beslöt Kammaren jemväl för sin del godkänna den af Herr J. Sjöberg sålunda aflemnade fullmakt.

I sammanhang härmed tillkännagaf Herr Talmannen att Herr Sjöberg, hvilken vid Kammararens sammanträde den 17 nästförlutne

Januari och då anställda upprop anmäls vara af sjukdom hindrad att tillstädeskomma, numera anländt till hufvudstaden och denna dag intagit sin plats bland Kammarens ledamöter; och blef, på derom af Herr Talmannen gjord hemställan, berörda för Herr Sjöberg anmälda sjukdomsförfall, nu af Kammaren godkändt.

§ 3.

Vid härefter anställt val af nio ledamöter i hvartera af de tre Tillfälliga Utskott, Kammaren beslutat tillsätta, utsågos till

Ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 1:

Herr	<i>A. G. Andersson</i> i Himmelsby	med 162 röster
»	<i>B. Dahlgren</i>	» 162 »
»	<i>B. P. Ersson</i> i Buska	» 162 »
»	<i>J. A. Johansson</i>	» 162 »
»	<i>C. A. Oléhn</i>	» 162 »
»	<i>M. Persson</i> i Vadensjö	» 162 »
»	<i>P. S. Wieselgren</i>	» 162 »
»	<i>E. Öberg</i>	» 162 »
och	» <i>S. G. von Friesen</i>	» 161 »

Ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 2:

Herr	<i>C. A. Andersson</i> i Malmö	med 143 röster
»	<i>E. W. Carlsson</i>	» 143 »
»	<i>J. W. Lindh</i>	» 143 »
»	<i>O. Melin</i>	» 143 »
»	<i>Aug. Persson</i> i Rinna	» 143 »
»	<i>Ol. Persson</i> i Örkellunga	» 143 »
»	<i>C. E. Thermænius</i>	» 143 »
»	<i>I. Månsson</i>	» 142 »
och	» <i>P. P. Waldenström</i>	» 141 »

Ledamöter i Tillfälliga Utskottet N:o 3:

Herr	<i>A. Andersson</i> i Hakarp	med 145 röster
»	<i>C. A. Bokström</i>	» 145 »
»	<i>J. Eklund</i>	» 145 »
»	<i>C. E. von der Lancken</i>	» 145 »
»	<i>G. Mellin</i>	» 145 »
»	<i>P. Stockman</i>	» 145 »
»	<i>G. Thestrup</i>	» 145 »
»	<i>E. J. Ekman</i>	» 144 »
»	<i>C. M. Huss</i>	» 144 »

§ 4.

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.*

Företogs till afgörande den af Herr Abr. Rundbäck gjorda, i sammanträdet den 31 nästlidne Januari bordlagda framställning, hvori hemstälts: att Andra Kammaren för sin del måtte besluta tillsättande af ett *Särskildt Utskott, bestående af åtta ledamöter från hvardera Kammaren*, för behandling af:

1:o. Kongl. Maj:ts proposition, N:o 16, angående nedsättning i de på viss jord hvilande grundskatter,

2:o. Kongl. Maj:ts proposition, N:o 18, med förslag till ny värnpligtslag,

3:o. Kongl. Maj:ts proposition, N:o 19, angående lindring i rustnings- och roteringsbesvären, och

4:o. Kongl. Maj:ts proposition, N:o 1, angående statsverkets tillstånd och behof i de delar, som vore beroende af förslagen i förenämnda propositioner, N:is 16 och 19, samt att denna Kammare måtte utse för detta Utskott lika många suppleanter som dess ordinarie ledamöter deri kunna blifva.

Härvid anförde:

Herr Lyttkens: Då den ärade representanten från Vexjö väckte sitt förslag om tillsättandet af ett Särskildt Utskott för behandlingen af så väl Kongl. Maj:ts som hans egna förslag i grundskatte- och försvarsfrågor, tog jag mig friheten begära ärendet på bordet. Anledningen, hvarföre jag gjorde det, var, att jag icke varit i tillfälle att genomläsa de motioner, som här i Kammaren blifvit väckta af honom och med honom liktänkande, emedan de voro ej då ännu tryckta och utlemnade.

Under hela föregående riksdag och under hela den senaste valperioden har man hört att det skulle vara ett stort parti, som anslutit sig till de önskingar och åsigtter, som innehållas i dessa motioner. Blotta antydningar om dessa förslags innehåll och löf-tena om deras framläggande inför Konung och Riksdag hafva inom hela landet väckt en synnerlig uppmärksamhet, och jag får för min del säga att jag med spänd väntan afvaktade att få genomläsa dessa motioner. Från min sida var denna förväntan så mycket större som jag för min enskilda del allt ifrån min barndom varit en varm vän af indelningsverket. Uppfödd under den dåvarande allmänt gängse föreställningen, att indelningsverket vore det största mästerverk i militäriskt och kameralt hänseende som funnes, kom jag till Riksdagen med denna öfvertygelse, och jag uttalade äfven denna min tanke vid 1871 års riksdag, då jag yttrade att vi borde rädda hvad vi hade genom att fördela bördorna lika på alla. Denna min idé försökte jag göra klar för mig genom att på papper försöka uppsätta förslag i sådan rigtning, men misslyckades alltid, hvilket jag naturligtvis tillskref min oförmåga och okunnighet i dithörande militära ämnen, och sedan dess har min tro på indelningsverkets för-

Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts.)

träfflighet i militäriskt hänseende blifvit allt mer och mer rubbad under det jag tydligt lärt mig inse dess stora orättvisor i skattehänseende. Men då nu den ärade representanten från Vexjö tog saken om hand samt utlofvade att framlägga förslag om ett reformerad och förbättrad indelningsverk, spändes min väntan på hvad som komma skulle, och för att, ifall förslaget innehöll hvad som utlofvats, då instämna med honom begärde jag ärendets bordläggning.

Nu har jag genomläst hans förslag, men deri funnit af indelningsverket knappast någonting kvar mera än namnet. Ty icke ligger indelningsverkets idé och tanke i dessa backstugor, dessa fåhus, dessa källare, detta tunnland jord, som vi skulle hafva kvar, icke heller deri att innehafvarne af rotarne skola blifva värfningsagenter — nej, det utmärkande för indelningsverket, det som ensamt kännetecknar detta, är att bonden eller roten ovilkorligen skall anskaffa och afföna karl eller i värsta fall sjelf gå ut eller som det på folkspråket heter »rida för rusthållet eller marschera för roten.» Om dessa betingelser tagas bort, då är det slut med indelningsverket, och om Herr Rundbäckes förslag godtages, då hafva vi den *värfvade truppen* och dertill i större antal samt efter all sannolikhet både dyrare och sämre än om 1883 års förslag antagits. Genom hans system afskaffas icke indelningsverkets hvarken militära eller kamerala olägenheter, lika litet som dess fördelar bibehållas. Ty i motionärens förslag är den långa tjenstetiden bibehållen, och det måste väl anses såsom ett slöseri med penningar att, då man en gång inlärt och inöfvat karlen i det viktiga ämne, som militärväsendet nu är, sedan i årtal kvarhålla honom vid roten och låta honom tjena, till dess han blir utgammal, i stället för att ständigt inöfva nya och låta de redan inöfvade bilda reserver. Icke kan det vara någon förbättring i militäriskt afseende att bibehålla dessa gamla oftast gifta karlarne i ledet. Men den fördelen finnes kvar, säger motionären, att man har karlen bosatt på landet och kvarhåller honom såsom en jordbrukande medlem i samhället. Men icke kan det väl räknas att vara en jordbrukande medlem, då han sitter i sin lilla stuga uti en kanske aflägsen skogsbygd och har ett tunnland jord att sköta. Man kan nästan kalla det en svält-idé, ty på ett tunnland jord lefver icke en hel familj och utan familj kan han icke vara, då han skall tjena så länge och sitta på ett torp, hur litet än detta är, ty under hans frånvaro måste hemmet och landtgrömmålen, äfven de enklaste, af någon efterses och skötas, och tjenare kan han ej hålla.

Och med backstugornas anskaffande och bibehållande af den långa tjenstetiden följer väl i allmänhet att karlen förr eller senare skall gifva sig, och såsom varande bunden vid denna bostad, hvars läge åter är beroende af ortförhållanden, har han naturligtvis alltid svårare att skaffa sig stadigvarande extra förtjenster, än om han sjelf finge välja bostaden, och det föreslagna torpet är för litet att gifva full sysselsättning. Allt detta är olägenheter, som vidlåda förslaget. Indelningsverket, sådant det nu är, har för det mesta helt andra torp att bjuda på, och ur rent militärisk synpunkt har den långa tjenstetiden alltid ansetts såsom ett stort fel.

I sitt klander vid remissen af de Kongl. propositionerna yttrade

Herr Rundbäck bland annat, att man kunde vara förvissad om, att de i Kongl. Maj:ts förslag ifrågasatta förbättringarna icke skulle vara i stånd att afväpna de militära anspråken, och han fullföljde sitt klander genom att framhålla, hurusom man icke kunde veta hvart det bure, derest de Kongl. propositionerna blefve af Riksdagen godkända. Detta kan visserligen vara sant. Men icke undanröjes den ovissheten genom hans förslag heller. Eller tror väl någon att man med dessa mycket omtalade stugor, fähus och källare och ett tunnland jord skall kunna afväpna de militära anspråken, anspråken på militärväsendets utveckling åt alla håll, såsom i fråga om träng, positionsartilleri m. m. m. Jag tror det icke. Den olägenheten har således Herr Rundbäcks förslag i ännu högre grad än Kongl. Maj:ts. Ännu mindre uppfyller Herr Rundbäcks förslag de fullt berättigade fordringarne på rättvisa och jemlikhet i beskattningsväg, ty hans förslag innebär, som jag framdeles hoppas kunna bevisa, nära på lika stora orättvisor som de nuvarande, och nya orättvisor äro alldeles ej bättre än gamla.

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts.)*

Jag vill icke närmare inlåta mig på det öfriga klander, den ärade motionären hade att anföra mot Kongl. Maj:ts framställningar i ämnet, ej heller vidare granska hans egna förslag. Men det vill jag säga, att hans, jag hade så när sagt dödfödda, förslag ingalunda är af den betydenhet, att det nödvändiggör tillsättandet af ett särskildt utskott. Jag anser hans förslag hvarken motsvara folkets begäran om lindringar och rättvisa eller militärernas anspråk på förbättringar i försvarsväsendet, och tror för den skull att det mycket väl kan affärdas af Stats-Utskottet.

Hvad åter angår de Kongl. propositionerna i ämnet, så förekomma mig de deri innehållna framställningarna så enkla och klara, och då alla hithörande frågor så många gånger förut afhandlats inom riksdagen och blifvit så väl utredda och belysta från alla sidor, så anser jag att de kompetenta och framstående personer, som begge kamrarne valt till sina förtroendemän i Stats- och Lag-Utskotten, mycket väl böra kunna reda sig med deras förberedande behandling, och jag är öfvertygad om att det Sammansatta Stats- och Lag-Utskottet både kan utreda de dit hörande frågorna och äfven har behörig tid dertill; och då dertill kommer att ett särskildt utskott medför ganska dryga kostnader, som jag med hänsyn till den omfattande utredning dessa frågor tillförenehållit, anser alldeles obeförligt att ådraga oss, så får jag alltså yrka afslag å Herr Rundbäcks förslag om tillsättandet af ett särskildt utskott samt att så väl de föreliggande Kongl. propositionerna som hans m. fl. motioner i ämnet måtte kvarstanna till behandling af de ständiga utskott, dit de redan blifvit hänvisade.

Herr Abr. Rundbäck: Det förvånar mig mycket, att en så gammal och rutinerad riksdagsman, som den siste ärade talaren, velat begagna detta tillfälle, innan frågorna blifvit beredda inom vederbörliga utskott, att inlåta sig på en saktidssamtal, och icke synes hafva förstätt, att det för närvarande icke gäller annat, än en formfråga, nemligen huruvida de föreliggande ärendena skola öfverlemnas

Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts.)

till ett utskott eller ett annat. För min del skall jag icke göra mig skyldig till samma fel, och den ärade talaren får därför ursäktas att jag icke upptager till bemötande något som helst af hans obehöriga yttranden mot min motion. Jag skall i stället, medan jag har ordet, be få framlägga några skäl hvarför jag väckt förslag om ett särskildt utskotts tillsättande.

Till en början ber jag då, särskildt till upplysning för de många nya riksdagsmännen, få nämna, att jag med detta mitt förslag ingalunda framkommit med något ovanligt eller något, som icke har stöd i förut gällande praxis. Tvärtom är detsamma så öfverensstämmande med den praxis, som hittills iakttagits, att om vi nu icke tillsätta ett särskildt utskott för behandling af de förevarande frågorna, det vore första gången ett undantag från den tills dato följda regeln gjordes. Under hela det nya statskicket hafva, då frågor om afskrifningar i grundskatterna och indelningsverket samt om beväringsskyldighetens utsträckning förevarit, alltid särskildt utskott tillsatts för deras behandling. Så var fallet år 1867, då icke någon Kongl. proposition, utan endast enskilda motioner i dessa ämnen förelägo; samma var förhållandet åren 1869, 1871, 1875, 1877, 1878 och 1883. Nu, år 1885, skulle, som sagdt, för första gången undantag göras från denna regel. Särskildt ber jag få fästa Kammarens uppmärksamhet på det särskilda utskott, som tillsattes år 1877. Då hade vi frågorna före i ungefär samma form som nu. Det gälde då, likasom nu, en partiel afskrifning af grundskatter och indelningsverk samt partiel utsträckning af värnpligten. Då var det emellertid icke fråga om mer än 10 procents afskrifning af grundskatterna och 10 procents utsträckning af värnpligten, sådan denna på den tiden fattades. Nu gäller det tre gånger så stor afskrifning af grundskatter och indelningsverk och tre gånger så stor utsträckning af beväringsskyldigheten, sådan den nu fattas. Redan häraf finna herrarne, att de nu förevarande Kongl. propositionerna hafva långt större omfattning och innebörd än då. Men härtill kommer, att nu föreliggas ganska omfattande motförslag mot dessa Kongl. propositioner, hvilka sistnämnda, som vi alla veta, äro bygda på en sammankoppling af försvars- och skattefrågorna.

De andra förslagen åter, af hvilka ett par framstälts här, och ett, angående grundskattefrågans lösning, af en ledamot i Första kammaren, grunda sig icke på en dylik sammankoppling. De äro således till arten helt olika med Kongl. Maj:ts proposition, och just därför hafva också dessa frågor nu fått ett vida större omfattning och behöfva derföre ock nu mera än år 1877 och vid ett par andra tillfällen en omsorgsfull och grundlig utredning, hvilken, jag fruktar, ej kan medhinnas af Stats-Utskottet, som har så mycket annat att ombestyras, äfven om man till fullo erkänner statsutskottsledamöternas stora duglighet, arbetsförmåga och vana vid dithörande göromål.

Vidare vill jag fästa uppmärksamhet på en annan omständighet, den nemligen, att dessa motförslag, om hvilka jag talat, stå såsom en motsats till den föregående politiken och de förslag, som derunder blifvit framställda, särskildt 1848 och 1883. Det synes således som om dessa förslag borde kunna göra anspråk på att blifva förberedda

och behandlade äfven af andra män än de som stå på den senare ståndpunkten. Nu äro emellertid alla ledamöterna i Stats-Utskottet från denna Kammare sådana, som antingen hafva underskrifvit 1878 års förslag eller åtminstone varit med om 1883 års förslag med modifierationer, det vill säga i begge fallen varit med om värfvad stam, och upphäfvande af indelningsverket. Dessa aktade män måste således anses vara principiella motståndare till indelningsverket och följaktligen till våra förslag, och, huru samvetsgranna de än må vara, kan jag därför icke erkänna dem för fullt opartiska domare i afseende på dessa våra förslag. Dermed har jag icke — jag betonar det — velat om dem säga något nedsättande eller förklenande, men det är ju naturligt, att de, till följd af sina många gånger uttalade åsigt, måste anses vara principiella motståndare till våra förslag, och således icke kunna anses för fullt ojäfvige domare deröfver. Emellertid bör väl anses riktigast, att dessa stora frågor få behandlas så, att både ena och andra sidans män få taga del i behandlingen, och att vi således hafva icke blott motståndare utan äfven förvarare i Utskottet. På en sådan opartisk utredning kan ingenting förloras; man har tvärtom mera utsigt att få en bättre uppfattning af de olika förslagen, och detta torde vara så mycket mera nödigt som för närvarande råder en stor brytning i det allmänna tänkesättet angående de frågor, som Kongl. Maj:ts proposition och våra förslag afse. Jag ber därför att få vädja endast till billighetskänslan hos Kammarens ärade ledamöter, och hoppas, att I icke viljen genom ett beslut att icke tillsätta ett särskildt utskott likasom undertrycka våra förslag. Jag förmodar ock, att det icke kan anses kärt för någon att saken skulle få ett sådant utseende, och jag förmodar likaledes, att icke någon vill på det sättet redan i förväg afgifva domen öfver dessa förslag.

På dessa skäl är det jag vågat hoppas och tro, att Kammarerna skulle vara benägen att gå våra önsknings till mötes. Det sista skälet, som af den föregående talaren anfördes mot mitt förslag om ett särskildt utskott, eller den härmed förenade kostnaden, hade jag icke heller väntat från honom. Jag kan visserligen icke bestämt uppgifva hvad ett sådant särskildt utskott kan kosta, men jag tror, ej att denna kostnad kan uppgå till mera än 1,000 å 2,000 kronor, hvilket ju icke är mera än en half dag af riksdagskostnaderna i sin helhet. Dessutom ber jag herrarne tänka på, att 1878 års förslag i utarbetande intill år 1883 säkerligen kostat 100 gånger mera än denna nu ifrågasatta kostnad. Ett skäl, sådant som detta sista erkänner jag alltså icke.

Jag anhåller om bifall till min gjorda framställning.

Herr Ol. Jonsson i Hof: Innan jag ingår på sjelfva frågan, torde det vara lämpligt att något besvara den siste talarens anmärkningar mot yrkandet om afslag på hans framställning. Det första och kanske viktigaste af hvad han sade var det, att ett afslag å förslaget om tillsättande af ett särskildt utskott för dessa frågor vore detsamma som att nu första gången bryta med all föregående praxis i detta fall. I sådant hänseende torde dock talaren något få jemka med

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts.)*

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts.)*

sig, ty åtminstone år 1880, då ju äfven Herr Rundbäck var med vid riksdagen, behandlades en liknande fråga nemligen om en ny värnpligtslag, utan att därför tillsattes något särskildt utskott. Och när vid 1884 års riksdag förekom frågan om lindringar i grundskatterna och rustnings- och roteringsbördorna, tillsattes icke heller något särskildt utskott, utan denna fråga behandlades af Stats-Utskottet.

Om jag åter håller mig till den andra omständighet, som af honom åberopades, eller att de ständiga utskott, som skulle komma att behandla dessa frågor, äro sammansatta på sådant sätt, att deras ledamöter skulle kunna sägas nästan mangrant bestå af personer som stå på samma grund som 1883 års förslag och sålunda kunde antagas vara afvoigt stämde mot de nu framlagda förslagen, så tror jag icke, att dessa utskotts sammansättning är sådan, utan der sitta jemväl åtskilliga ledamöter, hvilka nog komma att, lika varmt som någonsin motionären sjelf, försvara indelningsverket. Icke heller torde det vara obekant, att en af de hufvudsakligaste anledningarne, hvarföre man ville akta sig att i 1883 års Särskilda Utskott insätta alltför många af dem, som deltagit i de stora komitéernas arbeten, var den, att man ansåg, att äfven den andra sidans åsikter borde få göra sig gällande. Af samma anledning anser jag nu, att Herr Abraham Rundbäcks förslag böra kritiseras äfven af sådana, som icke dela hans åsikter, så att man må få utredt om det i hans förslag finnes något sundt och praktiskt eller icke.

Jag skall nu söka att tillse, om från någon annan synpunkt än motionärens, det kan anses lämpligt eller behöfligt att bifalla hans förslag om tillsättande af ett särskildt utskott. Den fråga som då först och sjelfmant framställer sig är den: behöfver någon af de föreliggande frågorna några så omfattande utredningar och undersökningar? Derpå vill jag svara, att vi numera hafva utredningar i dessa frågor till en sådan mängd, att de rent af kunna sägas bilda ett helt lexikon, vare sig man nu står på den ståndpunkten, att man vill bibehålla indelningsverket till större eller mindre del, eller man vill bygga försvaret på annan, ny grund. För min del anser jag derföre, att något särskildt utskott icke är behöfligt; ty ser jag först på de Kongl. propositionerna, så äro ju dessa helt enkla; de föreslå endast vissa bestämda siffror, så väl för lindringar i skatterna som för beväringstidens utsträckning. Det är ju derföre ganska enkelt att om någon icke anser de föreslagna siffrorna lämpliga, då föreslå andra, som han finner lämpligare; men dertill kan ju icke behövas några så vidlyftiga utredningar, att derför skulle behövas ett särskildt utskott. Går jag åter till de framlagda motionerna, så må jag bekänna, att jag tviflar på, att några utredningar, de må göras huru vidt omfattande som helst, skulle kunna skapa något sundt och praktiskt af förslag, som från början äro byggda på alldeles opraktiska förutsättningar. Detta är nu min enskilda öfvertygelse, som jag naturligtvis icke kan begära skall gillas af motionären; men säkert är att, äfven från hans ståndpunkt taget, tillräckligt med utredningar redan finnas, som enhvar kan ösa ur. Här hafva nemligen varit framställda förslag till arméorganisationer, icke blott sådana som grundats på värnpligtsidén, eller, som man på vissa håll älskar att

kalla det, »på värfvad stam», utan äfven sådana som afsett en restaurering eller reorganisation af indelningsverket. Någon brist på material kan man sålunda icke skylla på, då man nu ifrågasätter ytterligare vidlyftiga utredningar.

Men äfven antaget, att, från någon synpunkt, en något mera genomgående utredning skulle erfordras, så återstår dock den frågan: äro icke de utskott, hvilka redan fått dessa frågor till sig öfverlemnade, lika kompetenta att verkställa en dylik utredning, som et särskildt utskott? Från denna Kammare sitta i Stats-Utskottet, om jag icke minnes orätt, sju ledamöter, som deltagit i föregående utredningar och komitéarbeten rörande såväl försvars- som grundskattefrågan. Från Första Kammaren åter äro i samma utskott insatte fyra militärer, alla erkände att vara styfva karlar i sitt fack; och bland dem lär nog Herr Abraham Rundbäck kunna påräkna kraftiga medhjelpare. Skall då icke Stats-Utskottet, så sammansatt, kunna utreda dessa frågor lika fort, ja fortare, än något särskildt utskott, sammansatt af personer som, åtminstone icke alla, kunna vara lika inne i frågorna, som Stats-Utskottets ledamöter.

Vidare skulle man möjligen kunna anse, att särskildt Stats-Utskottet har så många ärenden att handlägga, att det skulle blifva en tidsvinst, om dessa frågor undantoges från Stats-Utskottets behandling och öfverlemnades åt ett särskildt, för ändamålet tillsatt utskott. Derutinnan får jag dock bekänna, att jag är af alldeles motsatt åsigt. Vi böra nemligen väl komma ihåg, att sedan de under åtskilliga år oupphörligt pågående omregleringarne af våra embetsverk numera äro genomförda, hafva göromålen för Stats-Utskottet i icke oväsentlig mån minskats och Utskottet bör sålunda icke sakna tid att egna jemväl de nu föreliggande frågorna en grundlig och genomgående behandling.

Om man för det andra också skulle hysa den föreställningen att ett särskildt utskott skulle vara raskare och hastigare få utredningen klar samt betänkanDET in på Kammarens bord, så jäfvar erfarenheten fullkomligt en sådan åsigt.

Af alla de särskilda utskott, som tillsatts till och med för utredning af de allra enklaste frågor, tror jag icke man skall kunna framdraga ett enda såsom exempel på att de framlemnats sina betänkanden förr än under Riksdagens sista dagar.

Detta beror på att dessa utskott, som veta med sig att de äro tillsatta för behandlingen af vissa speciella frågor, taga dessa saker så viktigt och göra dem större än de i verkligheten äro, hvarföre de också inlåta sig på en del personliga kritiker och debatter, som upptaga riksdagstiden onödigtvis.

Stanna sådana frågor deremot hos de ständiga utskotten, undvikas dessa olägenheter, ty der gifver man frågorna endast den vikt och det värde, de i och för sig ega, och utredningen blir då raskare och snabbare än i andra fallet.

Då jag således icke kan finna att någon enda af de frågor, som i Herr Abraham Rundbäcks förslag innefattas, äro i behof af en sådan utredning, att den icke lätt och beqvämt kan verkställas af ständigt utskott, och ett särskildt utskott efter mitt förmenande endast

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.*

(Forts.)

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts)*

skulle fördröja frågans behandling samt slutligen — en omständighet som man också bör taga i betraktande — ett sådant särskildt utskotts tillsättande onödigtvis skulle kosta penningar, dem man bättre skulle kunna använda på annat sätt, kan jag för min del icke annat än instämma i den förste talarens yrkande att Herr Abraham Rundbäcks förslag icke måtte vinna Kammarens bifall.

Herr Abr. Rundbäck: Jag skulle endast före diskussionens afslutande vilja gifva den näst föregående talaren en liten erinran, då han nemligen sade att man vid 1880 och 1884 årens riksdagar icke tillsatte några särskilda utskott för sådana frågors behandling, som den nu föreliggande. Jag har endast yttrat, att hvarje gång en Kongl. proposition framlagts rörande eftergifter i indelningsverket och grundskatterna samt i sammanhang dermed stående utsträckning af värnplikten, så har Riksdagen för behandling deraf tillsatt ett särskildt utskott, och *här om* är nu också frågan.

Vid 1880 års riksdag var deremot icke det ringaste grand fråga *här om*, utan endast om antagande af en värnpliktslag utan några eftergifter eller afskrifningar, och utan någon utsträckning af öfnings-tiden för beväringen, och år 1884 gälde frågan endast en afskrifning i grundskatter af 10 procent utan något dermed i sammanhang stående värnpliktsförslag. Således upphävas ingalunda mina uppgifter af hvad han yttrade. Jag är så mycket mera angelägen att få uttala detta, som i Kammaren nu finnas en del nya ledamöter och jag icke inför dem vill stå såsom en, den der lemnar uppgifter, för hvilka han icke kan svara.

Hvad nu beträffar det sista skälet han anförde, och hvilket jag för min del anser vara det enda, som kan vara värdt att besvara, nemligen att det skulle vara en tidsbesparing, om alla frågor, som tillhöra ständigt utskotts behandling, också behandlades af sådant emot om frågorna skildes åt och behandlades af olika personer och på olika rum, så får jag bekänna att den logiken förstärker åtminstone icke jag.

Kan han öfvertyga Kammaren att detta skulle medföra en besparing i tid, så gerna för mig. Jag fortfar i mitt yrkande.

Herr Jöns Rundbäck: För min del skall jag visst icke beklaga mig, vare sig ett särskildt utskott för behandlingen af förevarande fråga nu tillsättes eller icke, ty, då jag ser, huru man redan från början söker att förqväfva detta försök till försvarsfrågans lösning, fruktar jag verkligen att hvarje foster, som framkommer i dylikt syfte, jemväl skall blifva dödfödt. Jag är nemligen för min del fullt öfvertygad derom att resultatet af denna fråga, på hvilken dock en och hvar gerna borde vilja hafva slut, åtminstone vid denna riksdag blir lika med noll och att vi vid riksdagens slut skola stå på alldeles samma punkt som vid dess början. Då man vill hänskjuta frågan till ett ständigt utskotts behandling, ligger deri enligt min uppfattning ett bestämdt bevis på att man icke vill lemna densamma en så noggrann och omsorgsfull pröfning, som vigten af de nu öfverlemnade Kongl. propositionerna likväl kräfver. Jag betviflar

nämligen att Stats-Utskottet, der likväl Riksdagens största förmågor äro placerade, kan medhinna detta, utan att Riksdagens avslutande derigenom fördröjes.

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts.)*

Medgifver Stats-Utskottets tid sådant, kunde man ju i så fall i detta särskilda utskott jemväl insätta Stats-Utskottsledamöter. Att i detta Utskott redan finnas sju ledamöter, som deltagit såväl inom komitéer som i särskilda utskott uti dylika frågor, det bevisar, enligt min åsigt, all singenting, ty inom Kammaren finnas säkerligen sju gånger sju ledamöter, som varit med härom under riksdagarne, om de också ej suttit i några komitéer, och hvilka för öfrigt haft godt tillfälle att sätta sig in i dylika frågor.

Men de föreligga icke i samma form, som förut. Det är klart att Stats-Utskottets ledamöter skola, i fall de vilja egna nog tid åt behandlingen af dessa frågor, kunna lösa denna uppgift, men man har förut i Kammaren ofta fått höra klagan öfver att Stats-Utskottets betänkanden angående dessa frågor varit dåligt motiverade och att den utredning, som Utskottet åstadkommit, varit mindre tillfredsställande, och den som känner till mängden af ärenden, som remitteras till Stats-Utskottet och huru i följd deraf arbetena derinom måste pådrifvas, om de skola hinna blifva färdiga i laga tid, kan icke förvänas deröfver.

Jag är viss derom att hvarje enskild riksdagsman, som vill sätta sig in i de frågor, som föreliggande förslag afser, skall få tillräckligt att syssla med; men huru skall Stats-Utskottet hinna med detta, då, som man vet, till och med de, som förut varit med om att behandla dylika frågor, ändock utan tvifvel måste ånyo sätta sig in i och genomläsa hvad som förut i saken förekommit.

Kammaren hade i början af det nya representationsskicket en helt annan uppfattning än nu; då tycktes man nästan vilja tillsätta ett utskott för hvarje särskild fråga, hvaremot man klandrade att frågorna i allmänhet behandlades af ständiga utskott.

Då nu här, utom ledamöterna i Stats-Utskottet, finnas många krafter, som skulle kunna vara oförhindrade att egna sig åt utredningen af ifrågavarande ärenden, så skulle med hänsyn till de många och viktiga frågor, som här föreligga, åtgärden att tillsätta ett särskildt utskott underlätta och påskynda ärendenas gång.

Jag vill blott erinra om att för några år sedan tillsattes, på grund af enskild motionärs framställning, ett särskildt utskott för utredning af folkskolelärarynes aflönings- och pensionsförhållanden, äfvensom ett annat särskildt utskott för landtförsvarets ordnande och dessutom ett särskildt utskott för utredning af jordbrukets finansiella ställning m. m. Likaledes har på grund af enskild motionärs framställning tillsatts ett särskildt utskott med afseende å ordnandet af den civila administrationen. Flere dylika fall skulle kunna uppräknas.

Jag tror att herrarne skulle få svårt nog att bevisa att de föreliggande propositionerna och motionerna kunde lämpligare och lättare behandlas af Stats-Utskottet, än af särskildt för ändamålet tillsatt utskott. Att man i senare fallet vinner tid är åtminstone alldeles gifvet, och jag tror äfven att, om man vill att dessa frågor skola

Angående tillsättande af ett Särskildt Utskott. (Forts.) uppmärksamt och med grundlighet behandlas samt att förslag må framkomma, som lösa dem på ett för nationen tillfredsställande sätt, man bör bifalla föreliggande framställning. Ty man må tillerkänna Stats-Utskottets ledamöter huru stor förmåga som helst, så bör man dock ihågkomma att de icke äro mera än menniskor.

Mycket skulle återstå att tillägga, men, som sagdt, vare sig man tillsätter ett särskildt utskott för föreliggande frågor eller remitterar dem till Stats-Utskottet, så blir dock deraf intet resultat, endast en politisk konflikt vid slutet af riksdagen. Och så reser man hem, och på kommittenternas fråga hvad som egentligen uträttats vid riksdagen, har man ej annat att svara än att man sökt göra sitt bästa. Så kommer nästa riksdag med måhända andra krafter, och det går på samma sätt.

Hur man än ser saken, så är det emellertid säkert att det icke är rätt att redan på detta sätt söka från början undertrycka sjelfva förslaget.

Beträffande Herr Lyttkens resonnement så vill jag icke genom att upptaga detsamma till bemötande förlänga diskussionen.

Jag hoppas emellertid att, om Kammaren ser på sjelfva saken och icke på något annat, så skall man komma till ett annat resultat.

Herr Talman, för sakens egen skull yrkar jag bifall till förslaget om tillsättande af ett särskildt utskott.

Herr Gumælius: Jag skall instämma med den senaste talaren deruti, att kostnaden bör man här icke lägga synnerlig vikt på; ty anser man det eljest lämpligt att för behandlingen af frågor som dessa ett särskildt utskott tillsättes, så får man icke fästa sig vid en kostnad af ett eller par tusen kronor. Men jag är icke fullt ense med förslagsställaren om lämpligheten af en dylik åtgärd, ty dermed skulle man rifva i sär frågor, som lämpligast böra behandlas tillsammans. Vi hafva redan erfarit olägenheter af att hafva två särskilda krigsdepartement; deraf har blifvit en följd, att frågor som egentligen höra ihop, icke alltid behandlas harmoniskt af olika föredragande och under olika hufvudtitlar; skall man nu äfven börja att skicka dylika sammanhörande frågor till olika utskott, så synes det mig, som skulle vi derpå mera förlora än vinna. För min del fäster jag dessutom mera afseende vid förlusten af tid än vid en direkt penningutgift; och jag föreställer mig verkligen, på grund af den erfarenhet, vi i det afseendet redan vunnit, att frågans afgörande skulle komma att gå långsammare, om man tillsätter ett särskildt utskott, än om man låter Stats-Utskottet behandla densamma. Vi komma väl ihåg, hurusom man senaste gången, då det beslöts tillsätta ett särskildt utskott tog såväl från Stats-Utskottet som Konstitutions-Utskottet framstående krafter för att insätta dem i Särskilda Utskottet, så att de nämnda utskottens arbeten förrycktes och särskildt Stats-Utskottets arbeten vid den riksdagen en tid bortåt nästan alldeles hvilade. Vidare erinra vi oss, att Särskilda Utskottets första betänkande det året — 1883 — inkom till Riksdagens kansli någon af de första dagarne i Maj, men det sista först ett godt stycke in

i Juni, det vill säga långt efter det riksdagen grundlagsenligt bort vara avslutad, och detta den 7 Juni aflemnade betänkande innehöll förslag om uppdrag åt Stats-Utskottet i och för framläggande derifrån af en del af fjerdte hufvudtiteln. Med sådana exempel för ögonen synes det mig vara att befara att utsättandet af ett särskildt utskott skulle äfven i år lända till att förrycka och fördröja riksdagsarbetet, hvilket ju alltid måste anses olämpligt.

Men det finnes äfven en annan synpunkt, ur hvilken jag finner betänkligheter vid att skicka ärendet till ett särskildt utskott. Nu är visserligen ifrågasatt ett särskildt utskott af den mindre omfattning som nu föreslås, motsvarande ungefärligen endast den militära afdelningen af 1883 års Särskilda Utskott. I denna militära afdelning sutto då, om jag minnes rätt, fyra generaler, en kommandör och en öfverste, alla i tjenst, samt två högre civila tjänstemän, den ene, landshöfding, i tjenst; den andre numera ur tjenst, ett f. d. statsråd; den nionde, den ende representanten för en mera så att säga borgerlig uppfattning, var brukspatron. Dervid synes sålunda i fråga om Utskottets sammansättning hafva från Första Kammarens sida gjort sig gällande en ensidighet, som från min ståndpunkt förefaller betänklig. Från Andra Kammaren ingingo, bland andra, fem ledamöter af dåvarande Stats-Utskottet, hvarjemte bland öfrige medlemmar i Utskottet ingingo tre från förslagsställarens sida, bland dem han sjelf genom Fortunas gunst och efter lottnings med ett par andre. Om man äfven nu skulle få en lika ensidig uppsättning från Första Kammaren och från Andra Kammaren deremot en lika splittrad, som år 1883, om ock lika kompetent som då, så fruktar jag att motståndskraften hos denna Kammarens afdelning i Utskottet komme att visa sig otillräcklig gent emot den kompakta ensidigheten i Första Kammarens sammansättning och frågan på sådant sätt få en utgång olika mot hvad denna Kammarens flertal önskar.

Ser jag åter på Stats-Utskottets nuvarande sammansättning, finner jag, att der sitta från Första Kammaren åtminstone sju militärer eller f. d. militärer, jag räknar då icke en f. d. kapten vid Väg- och vattenbyggnads-corpsen. Bland dem äro en general, en f. d. öfverste, två f. d. kaptener och tre f. d. husarofficerare. Af de sju äro således blott en nu i tjenst; men jag må bekänna, att jag icke anser det lända till skada, om man vid behandlingen af militära frågor, och jemte det man har tillgång på personer med fackkännedom och sakkunskap, samtidigt undgår de olägenheter, som någon gång visat sig kunna uppstå, när i tjenst varande militärer ställts i valet mellan att undertrycka sin egen mening eller uppträda mot åsikter, som då för tiden hyllas af höga vederbörande. Från Andra Kammaren hafva åter i Stats-Utskottet insatts ej mindre än sju ledamöter, som deltagit i föregående Särskilda Utskotts arbeten. Stats-Utskottets sammansättning synes mig sålunda vara nästan typisk, sådan man just skulle vilja önska den för ett utskott, som kommer att behandla förevarande frågor.

Herr Talman, jag hemställer om afslag å den gjorda framställningen om tillsättande af ett särskildt utskott.

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts.)*

*Angående
tillsättande
af ett
Särskildt
Utskott.
(Forts.)*

Herr Grefve Sparre: Jag har redan vid remissdebatten angående Kongl. Maj:ts förevarande propositioner yttrat mig i sjelfva saken, och jag skulle därför icke hafva begärt ordet, om jag icke ansett mig böra inlägga en gensaga mot den värde representanten från Göteborgs och Bohus län då han yttrade att utgången af denna fråga skulle vara afgörande.

Jag tror det icke. Så alldedes afgörande för sjelfva saken är det väl icke hvilka som sitta i Utskottet. Jag föreställer mig nemligen att denna Kammares ledamöter skola kunna göra sig någorlunda reda därför sjelfva, oberoende af den utredning, frågan kan få af utskottet.

Jag vill icke heller ingå i bedömande af deras personliga egenskaper, som sitta i Stats-Utskottet, ehvad de tillhöra Första eller Andra Kammaren.

Jag är för min del öfvertygad derom, att de äro fullkomligt kompetenta och fullkomligt inne i frågan för att kunna fatta sitt beslut. Jag tror också, såsom jag redan nämnt, att vi litet hvar här kunna bilda vår opinion temligen oberoende af huru frågorna behandlas inom utskottet. Jag har velat, för den händelse att förslaget om tillsättande af ett särskildt utskott skulle falla, tillkännagifva, att enligt min uppfattning, den omständigheten ingalunda kan anses afgörande med afseende på sjelfva sakens utgång. Ty i den är jag, och jag hoppas det, vi litet hvar så intresserade, att vi ingalunda låta utgången af en sådan fråga som den förevarande inverka på vårt beslut i det stora hela.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, framstälde Herr Talmannen proposition å dels bifall till Herr Abr. Rundbäckes ifrågasvarande framställning och dels afslag å densamma; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förra propositionen hafva blifvit med öfvervägande ja besvarad. Votering blef emellertid begärd och företogs i enlighet med följande nu upplästa och godkända voteringsproposition:

»Den, som bifaller förevarande, af Herr Abr. Rundbäck gjorda framställning om tillsättande af ett Särskildt Utskott, för behandling af Kongl. Maj:ts propositioner N:is 16, 18 och 19 äfvensom de delar af Kongl. Maj:ts proposition N:o 1, som äro beroende af förslagen i förenämnda propositioner N:is 16 och 19, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren afslagit Herr Abr. Rundbäckes öfremärkta framställning.

Omröstningen utföll med 54 ja mot 144 nej; och hade Herr Abr. Rundbäcks omförmälda framställning sålunda blifvit af Kammarern afslagen.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes Lag-Utskottets Utlåtande N:o 1, i anledning af verkställd granskning af förvaltningen af justitieombudsmansembetet.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr	<i>Per Ersson</i> i Vestlanda-					
	holm	under 6 dagar fr. o. m. den 5 dennes				
»	<i>J. B. Unger</i>	» 8	»	»	7	»
»	<i>E. W. Wretlind</i>	» 5	»	»	7	»
»	<i>J. G. Jansson</i> i Hemmarö	» 4	»	»	7	»
»	Friherre <i>A. E. Norden-</i>					
	<i>skiöld</i>	» 4	»	»	7	»
»	<i>F. G. Sandwall</i>	» 6	»	»	9	»
och	» <i>O. N. Wagenius</i>	» 6	»	»	10	»

§ 7.

Justerades protokollsutdrag, hvarefter Kammarerns ledamöter åtskildes kl. 1 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.